

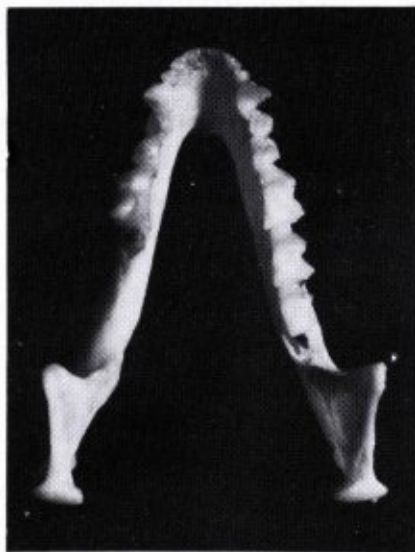
Welke soort dwergvleermuis overwintert in de mergelgroeven?

G.H. Glas

Beatrixstraat 2, Arnhem

Onder de vleermuissoorten die hij tijdens zijn onderzoek in de mergelgroeven aantrof noemt BELS (1952) geen dwergvleermuizen. Nadien zijn slechts incidenteel exemplaren aangetroffen, met name in de Cannerberggroeve te Neercanne (ongepubliceerde gegevens). Bij de uitvoering van de jaarlijkse tellingen van vleermuizen in de mergelgroeven zijn de laatste jaren echter opvallende aantallen dwergvleermuizen gevonden in de Cannerberggroeve (med. W.J. VAN DER COELEN), de restanten van het stelsel Slavante in de Sint Pietersberg (med. J.M.M. COBBEN), de Cluysberggroeve te Bemelen en de groeve Ternaaien-beneden in het Belgisch gedeelte van de Sint Pietersberg (med. E. DE GROOD). Voor de winters 1982/83 en 1983/84 zijn de betreffende aantallen vermeld in de mededelingen van de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven (DE GROOD, 1983 en 1984).

Er komen in ons land twee soorten dwergvleermuizen voor, namelijk de Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus* (Schreber, 1774) en Nathusius' dwergvleermuis *P. nathusii* (Keyserling & Blasius, 1839), die sterk op elkaar gelijken. Wanneer men een dier in de hand heeft is door het nemen van lichaamsmaten in veel gevallen nadere determinatie mogelijk. Bij de thans gebruikelijke uitvoering van de tellingen worden de gevonden

Figuur 1. Onderkaak *P. pipistrellus* uit groeve Caestert. (foto: Rijksinstituut voor Natuurbeheer.)

vleermuizen zonder aanraking zoveel mogelijk op naam gebracht (DE GROOD en GLAS, 1982), zodat aangetroffen dwergvleermuizen niet nader dan als *Pipistrellus spec.* kunnen worden aangeduid.

In de Cluysberggroeve werd op 28 januari 1983 een dood ♂ dwergvleermuis gevonden, en in de groeve Caestert in het Belgisch gedeelte van de Sint Pietersberg op 10 januari 1982 een complete schedel (beide vondsten: W.J. van der Coelen).

Deze twee exemplaren, opgenomen in de collectie van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht, bleken bij determinatie tot de soort *P. pipistrellus* te behoren. Hiermee kan

voor het eerst de in de titel gestelde vraag althans gedeeltelijk worden beantwoord.

Van de schedel uit de groeve Caestert is de onderkaak afgebeeld (figuur 1) vanwege een bijzonderheid: in de linker tandenrij ontbreken de beide laatste kiezen, waarbij zich op de plaats van de tweede ware kies een klein enkelspitsig gebitselement heeft ontwikkeld.

Summary

Which species of pipistrelle bat hibernates in the marl-caves?

Only recently hibernating pipistrelle bats are being found in fair numbers in some of the marl-caves in South-Limburg and adjacent Belgium. In the annual census program these are indicated as *Pipistrellus spec.*, since no animals are being handled for identification. Two specimens found dead have now been identified as *P. pipistrellus*. The mandibles of one of these are shown because two molars are missing in the end of the left tooth-row, while a small unicuspid tooth has developed in the position of the second molar.

Literatuur

- BELS, L., 1952. Fifteen years of bat banding in the Netherlands. Publicaties van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, 5 (1) : 1-99.
 GROOD, E. DE, 1983. SOK vleermuistellingen 1982/1983. S.O.K. Mededelingen nr. 2 : 5-12.
 GROOD, E. DE, 1984. SOK vleermuistellingen 1983/1984. S.O.K. Mededelingen nr. 4 : 3-7.
 GROOD, E. DE & G.H. GLAS, 1982. Handleiding voor medewerkers aan de inventarisatie van vleermuizen in de Zuid-Limburgse mergelgroeven. Uitgave Commissie voor Onderzoek en Bescherming van Vleermuizen, Arnhem : 1-31.

Korte mededelingen

Dagvlinderwaarnemingen op de Sint Pietersberg

In 1984 werden op de Sint Pietersberg een groot aantal vermeldenswaardige waarnemingen van dagvlinders gedaan. Hoewel de Pietersberg biogeo-

grafisch één geheel vormt is in onderstaand overzicht van de waarnemingen toch een onderscheid gemaakt tussen waarnemingen die op het Nederlandse deel van de berg gedaan zijn en vondsten op het in België gelegen deel omdat dit voor verwer-

king in de landelijke inventarisaties van groot belang is.

Op het Nederlandse deel werden de volgende soorten waargenomen: Koninginnepage (*Papilio machaon*)² Groot koolwitje (*Pieris brassicae*)¹ Klein koolwitje (*Pieris rapae*)¹